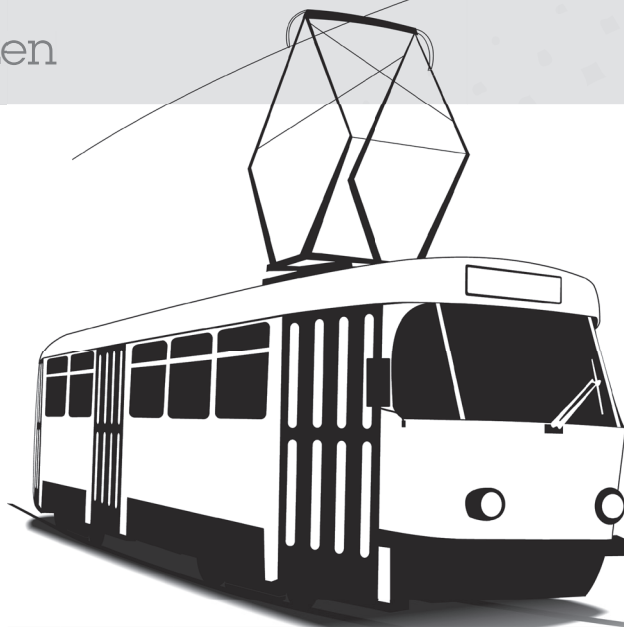

1 Bekijk de uurregeling van de tram.

halte										
Kerkplein	7.15	8.15	9.15	10.15	11.15	12.15	13.15	14.15	15.15	16.15
Markt	7.20	8.20	9.20	10.20	11.20	12.20	13.20	14.20	15.20	16.20
Kapellestraat	7.27	8.27	9.27	10.27	11.27	12.27	13.27	14.27	15.27	16.27
Noordlaan	7.33	8.33	9.33	10.33	11.33	12.33	13.33	14.33	15.33	16.33
Park	7.40	8.40	9.40	10.40	11.40	12.40	13.40	14.40	15.40	16.40
Leopoldlaan	7.44	8.44	9.44	10.44	11.44	12.44	13.44	14.44	15.44	16.44
Wetstraat	7.50	8.50	9.50	10.50	11.50	12.50	13.50	14.50	15.50	16.50
Hollebeek	7.57	8.57	9.57	10.57	11.57	12.57	13.57	14.57	15.57	16.57

Yu Yin stapt om 13.20 uur aan de Markt op.
Wanneer is hij aan het Park? _____

Axana wil om 8.57 uur aan de Hollebeek zijn.
Wanneer stapt zij het best op aan de Kapellestraat? _____

Merel wil om 17.00 uur aan de Wetstraat zijn.
Wanneer moet zij opstappen aan het Kerkplein? _____

Yasine stapt om 12.33 uur op aan de Noordlaan. Om 12.50 uur stapt hij weer af.
Waar is hij afgestapt? _____

Fleur stapt om 8.50 af uur aan de Wetstraat. Om 8.20 is ze opgestapt.
Waar is Fleur opgestapt? _____

2 Recreatiedomein *De regenboog* viert zijn vijftigste verjaardag. Daarom zijn er vandaag allerlei speciale activiteiten gepland.

Bekijk de uurregeling.

	bos	zwemvijver	speeltuin	speelweide
10.00 - 11.00	bosspel		bezoek clown Pipo	
11.00 - 12.00		duikdemonstratie		
12.00 - 13.00	natuurwandeling met gids		springkastelen	barbecue
13.00 - 14.00		roeiwedstrijd	zoektocht	
14.00 - 15.00	bosspel		klimparcours	optreden Kwekband
15.00 - 16.00		zwemwedstrijd	zoektocht	
16.00 - 17.00	natuurwandeling met gids		klimparcours	goochelact

De familie Dibrani gaat een hele dag naar het domein.
 Furkan wil meedoen aan het bosspel en Sila wil zeker gaan kijken naar de Kwekband.
 Papa wil absoluut de barbecue niet missen en mama wil graag de natuurwandeling doen.

Stel een dagschema op en hou daarbij rekening met elke wens.

uur	activiteit	plaats

Tekst 1

Lees de tekst *Rechten en plichten*. Let op het verband tussen de alinea's.

Rechten en plichten

Rechten zijn dingen die je mag. Veel rechten van kinderen zijn afgesproken. Zo hebben alle kinderen in de wereld recht op genoeg en gezond eten. En elk kind heeft het recht om te spelen. Bij ons is dat heel normaal, maar wist je dat er 700 miljoen kinderen op de wereld zijn die bijna nooit spelen?

Tegenover rechten staan plichten. Plichten zijn dingen die je moet. Plichten zijn vaak verbonden aan regels. Een voorbeeld van een plicht is dat je tot je 18de naar school moet, ook als je daar geen zin in hebt: de leerplicht. Je ouders kunnen je ook dingen verplichten. Bijvoorbeeld dat je je kamer moet opruimen, ook als je daar geen zin in hebt. En dat heb je natuurlijk nooit...

3 Wat is het verband tussen de alinea's? Kruis aan.

☐ oorzaak-gevolg

☐ middel-doel

☐ chronologische volgorde

☐ probleem-oplossing

☐ tegenstelling

☐ opsomming of vergelijking

Kleur het verbindingswoord dat het verband tussen de alinea's duidelijk maakt.

Schrijf zelf een voorbeeld op van een recht dat je hebt en een plicht die je hebt.

Recht: _____

Plicht: _____

Tekst 2

Lees de tekst *Problemen thuis*. Let op het verband tussen de alinea's.

Problemen thuis

Soms zijn problemen thuis zo groot dat ze niet meer op te lossen zijn binnen het gezin. Dat kan zijn omdat een ouder heel erg ziek is. Iemand in huis kan een alcohol- of drugsverslaving hebben. Maar het kan ook zijn dat een kind zo moeilijk op te voeden is dat de ouders het niet meer zelf kunnen.

In zo'n geval moet er hulp van buitenaf worden ingeschakeld. Ouders en kinderen kunnen naar de huisarts of naar een maatschappelijk werker gaan. Dat is een hulpverlener die is opgeleid om met mensen naar oplossingen te zoeken. Ze bedenken dan samen hoe ze de problemen kunnen proberen op te lossen.

4 Wat is het verband tussen de alinea's? Kruis aan.

☐ oorzaak-gevolg	☐ middel-doel	☐ chronologische volgorde
☐ probleem-oplossing	☐ tegenstelling	☐ opsomming of vergelijking

Welke woorden helpen je om het verband te weten te komen? Kleur die woorden in de tekst.

5 Uit welke stukjes bestaat het woord hulpverlener? Schrijf op.

_____ en _____

Wat zal het woord dus betekenen? Kruis aan.

- ☐ iemand die geen hulp nodig heeft
☐ iemand die helpt
☐ iemand die hulp vraagt

Tekst 3

Lees de tekst *Vandalisme*. Let op het verband tussen de alinea's.

Vandalisme

Als iemand expres een bushokje kapotmaakt, gewoon omdat hij zich verveelt, heet dat vandalisme. Ook het met stiften bekladden van bankjes in een bus of een trein is een vorm van vandalisme.

Een gevolg daarvan is dat de omgeving er verloederd uit komt te zien. Die ziet er rommelig uit, en straalt armoede uit. Daarnaast moeten de dingen die kapotgemaakt zijn, vervangen worden. Vandalisme zorgt dan ook voor veel ellende en kost veel geld.

6 Wat is het verband tussen de alinea's? Kruis aan.

☐ oorzaak-gevolg	☐ middel-doel	☐ chronologische volgorde
☐ probleem-oplossing	☐ tegenstelling	☐ opsomming of vergelijking

Welke woorden helpen je om het verband te weten te komen? Kleur die woorden in de tekst.

7 Welke woorden hieronder horen bij vandalisme? Omcirkel ze.

repareren **bekladden** *per ongeluk*
met opzet **vernielen**

Tekst 4

Lees de tekst *Veilig in het verkeer*. Let op het verband tussen de alinea's.

Veilig in het verkeer

Kinderen gaan graag zelf te voet of met de fiets naar school of naar de jeugdbeweging. Sommige ouders hebben echter veel schrik om hun kinderen alleen op straat te laten fietsen of wandelen.

Ze hebben schrik dat hun kind een ongeval zou tegenkomen onderweg. Toch kun je als ouder heel wat doen om ervoor te zorgen dat je kind veilig is op straat.

Zo is het belangrijk dat een kind goed zichtbaar is in het verkeer. Laat je kind een reflecterend vestje aandoen en bevestig bij jonge kinderen een vlagje op de fiets. Ook de fiets zelf moet goed in orde zijn. Controleer regelmatig of alles nog werkt zoals het hoort: de lichten, de reflectoren, de remmen... Laat je kind ook een fietshelm dragen. Wanneer het dan toch valt, is het hoofd van je kind beschermd. Leer je kind ook de belangrijkste verkeersregels als je samen op stap bent. Vertel waar je wel en niet mag lopen of fietsen, wat je moet doen bij het oversteken... Geef zelf ook steeds het goede voorbeeld: je woorden betekenen niets wanneer je je zelf niet aan de verkeersregels houdt.

8 Wat is het verband tussen de alinea's? Kruis aan.

☐ oorzaak-gevolg

☐ middel-doel

☐ chronologische volgorde

☐ probleem-oplossing

☐ tegenstelling

☐ opsomming of vergelijking

Welke woorden helpen je om het verband te weten te komen? Kleur die woorden in de tekst.

Tekst 5

Lees de tekst over *drugs*.

Iedereen heeft wel al eens gehoord van drugs. Iedereen weet ook dat je beter van drugs afblijft omdat het slecht is voor je gezondheid. Drugs zijn verslavend. Eenmaal je met drugs begint, is het vaak erg moeilijk om er weer mee te stoppen. Drugs kun je indelen in twee grote groepen: legale en illegale drugs.

Legale drugs zijn drugs die niet bij wet verboden zijn. Je mag deze drugs dus perfect kopen en verkopen of gebruiken. Niemand zal je daarvoor straffen. Enkele voorbeelden van zulke drugs zijn alcohol, tabak, koffie en medicijnen. Voor sommige van deze drugs, zoals alcohol en tabak, moet je wel een bepaalde leeftijd hebben. Zo mogen winkels geen tabak verkopen aan minderjarigen.

Laat je echter niet misleiden: legale drugs zijn ook gevaarlijk. Wie rookt, maakt zijn longen kapot en heeft meer kans op longkanker. Wie alcohol drinkt, doodt zijn eigen hersencellen, kan agressief worden of een auto-ongeluk veroorzaken.

Illegale drugs zijn wel verboden. Er staan zware gevangenisstraffen en boetes op het verkopen of gebruiken van dergelijke drugs. Voorbeelden van illegale drugs zijn xtc, cocaïne en heroïne. Die drugs zijn erg gevaarlijk. Omdat je ze niet zomaar in de winkel kunt kopen, kan ook niemand controleren wat er precies in zit. Wist je dat er in sommige drugs wasproduct of insecticide zit? Levensgevaarlijk!

9 Wat is het verband tussen de alinea's? Kruis aan.

☐ oorzaak-gevolg	☐ middel-doel	☐ chronologische volgorde
☐ probleem-oplossing	☐ tegenstelling	☐ opsomming of vergelijking

10 Vul het schema over de tekst verder aan.

drugs	- _____	- alcohol - _____ - _____ - _____
	- illegale drugs	- xtc - _____ - _____

Tekst 6

Lees de tekst over *EHBO*.**EHBO: flauwte of flauwvallen**

Heb jij al eens iemand zien flauwvallen? Hoewel flauwvallen meestal niet zo erg is, kun je er wel behoorlijk van schrikken. Gelukkig is het niet zo moeilijk om iemand die zich flauw voelt te helpen.

Ten eerste laat je de persoon die zich wat flauwtjes voelt op de grond liggen. Op die manier gaat er meer zuurstof naar de hersenen, waardoor de persoon zich minder flauw gaat voelen. Als de persoon al is flauwgefallen, dan is dat natuurlijk niet meer nodig. Meestal voelen mensen vooraf dat ze gaan flauwvallen. Het is dan natuurlijk beter dat ze zelf rustig op de grond gaan liggen in plaats van dat ze op de grond vallen en zich pijn doen. Zorg er daarna voor dat de persoon het voldoende fris krijgt. Dat kan bijvoorbeeld door de ramen en de deuren te openen. Vervolgens maak je kleding die de ademhaling stoort los. Dat kan bijvoorbeeld door het bovenste knoopje van een hemd of truitje los te maken. Ten slotte bel je de 112 als de persoon langer dan twee minuten bewusteloos blijft.

11 Wat is het verband tussen de alinea's? Kruis aan.

- ☐ oorzaak-gevolg
☐ probleem-oplossing

- ☐ middel-doel
☐ tegenstelling

- ☐ chronologische volgorde
☐ opsomming of vergelijking

Welke woorden helpen je om het verband te weten te komen? Kleur die woorden in de tekst.

12 Vul het schema over de tekst *EHBO* verder aan.

Flauwte - _____
 - _____
 - _____
 - _____

Tekst 7

Lees de tekst *Natuurvrienden*.**Natuurvrienden**

Veel natte weilanden worden drooggelegd, omgeploegd en in maïsakker omgezet. Dat is goed voor de landbouwer, maar minder goed nieuws voor de natuur. De typische planten en dieren die er voorkwamen, verdwijnen immers.

Om te voorkomen dat elk stukje grond door de mens wordt ingepalmd, vind je in elk land organisaties die stukken natuurgebied kopen om er een beschermd gebied van te maken. Zo zorgen ze ervoor dat die gebieden niet gebruikt worden voor landbouw of industrie. De natuur mag er helemaal haar gang gaan. Zo heb je in België de vzw Natuurreservaten en in Nederland de Vereniging Natuurmonumenten.

13 Wat is het verband tussen de alinea's? Kruis aan.☐ oorzaak-gevolg☐ middel-doel☐ chronologische volgorde☐ probleem-oplossing☐ tegenstelling☐ opsomming of vergelijking

Welke woorden helpen je om het verband te weten te komen? Kleur die woorden in de tekst.

Tekst 8

Lees de tekst over de mens en de natuur.

Door toedoen van de mens is er de laatste eeuw heel wat natuur verloren gegaan. Dat is niet alleen slecht voor de natuur, maar ook voor de mens zelf. Het WWF, het Wereldnatuurfonds, wil daar iets aan doen. Ze willen het verlies aan natuur tegengaan en zorgen voor een goed evenwicht tussen de mens en de natuur.

Om dat doel te bereiken, gaan ze op verschillende manieren te werk. Zo zetten ze zich in voor dieren die met uitsterven bedreigd worden, en proberen ze ook natuurgebieden die dreigen te verdwijnen, te beschermen. Daarnaast proberen ze ervoor te zorgen dat de mens minder schade toebrengt aan de natuur. Dat kan door het recycleren van afval, het gebruik van windenergie... Daarom maakt het WWF materiaal waardoor zowel volwassenen als kinderen leren hoe ze beter met de natuur kunnen omgaan.

14 Wat is het verband tussen de alinea's? Kruis aan.

☐ oorzaak-gevolg

☐ middel-doel

☐ chronologische volgorde

☐ probleem-oplossing

☐ tegenstelling

☐ opsomming of vergelijking

Welke woorden helpen je om het verband te weten te komen? Kleur die woorden in de tekst.

1 Ga op zoek naar de zinsdelen die uitleg geven over wie of wat nog van belang is. Lees de zinnen. Stel steeds de vraag: Wat (of wie) + persoonsvorm + onderwerp. Schrijf de vraag eronder en noteer het antwoord erbij.

Doe het zo:

Ik heb een gitaar gekocht.

Wat heb ik gekocht? → een gitaar

Ik neem volgende week gitaarles.

Op de muziekschool geven ze gitaarlessen.

Mijn broer speelt ook een instrument.

Hij maakt mooie muziek op zijn keyboard.

Hij heeft al eens een concert gegeven.

Onderstreep in de zinnen:

- het onderwerp in het blauw;
- de persoonsvorm in het groen;
- het zinsdeel dat uitleg geeft over wie of wat nog van belang is in het zwart.

2 Ga op zoek naar de zinsdelen die uitleg geven over wie of wat nog van belang is. Lees de zinnen. Stel steeds de vraag die begint met: Aan wie... of Voor wie... Schrijf de vraag eronder en noteer het antwoord erbij.

Doe het zo:

Ik vraag aan mijn ouders een zwembril.

Aan wie vraag ik een zwembril? → aan mijn ouders

Mama boekt voor ons een reis in het reisbureau.

Heb je een luchtmatras voor mij?

Ik geef Debbie een zaklamp.

Harold geeft de taxichauffeur een fooi.

Op het vliegtuig geven de stewardessen alle passagiers een drankje.

Onderstreep de zinsdelen die uitleg geven over wie of wat nog van belang is (en die je net gevonden hebt) in de zin met zwart.

Stel de vraag: Wat (of wie) + persoonsvorm + onderwerp (zoals in opdracht 1) nu ook bij deze zinnen. Kleur die zinsdelen.

3 Herschrijf de zinnen. Vervang de schuingedrukte woorden door iets anders. Zorg ervoor dat de zinnen nog steeds juist zijn.

Lies en Stan bouwen een *heel groot kamp*.

Lies en Stan bouwen een heel groot kamp.

Speciaal voor *jou* heb ik een heerlijke verjaardagstaart gebakken.

Speciaal voor jou heb ik een *heerlijke verjaardagstaart* gebakken.

4 Kleur de uitdrukking of het spreekwoord met de betekenis in dezelfde kleur.

Het is niet altijd rozengeur en maneschijn.

Het is heel duidelijk.

Uit je doppen kijken.

De beste stuurder staan aan wal.

Kinderen lijken vaak op hun ouders.

Het is zo klaar als een klontje.

De appel valt niet ver van de boom.

Goed uitkijken!

Wie niets doet, denkt het altijd beter te kunnen dan wie wel in actie treedt.

Er gebeuren niet alleen fijne dingen, er komen vast en zeker ook nog moeilijkheden.

5 Lees het fragment. Wat betekenen de uitdrukkingen en spreekwoorden, denk je? Kun je de betekenis uit de context afleiden? Noteer het met potlood ernaast. Onderstreep daarna het sleutelwoord en zoek de betekenis op in het woordenboek. Schrijf de juiste uitleg eronder en vergelijk hem met jouw eerste idee.

Vandaag had Pieter een slechte dag op school. Het begon al toen hij de schoolpoort binnenkwam. Zijn beste vriend zag hem aankomen en liep zonder iets te zeggen weg. Dat was een klap in zijn gezicht. Wat had hij Warre misdaan? Pieter kon er met zijn pet niet bij. Bij Warre kon hij altijd zijn hart uitstorten. Beide jongens kennen elkaar al sinds jaar en dag. De hele voormiddag dacht Pieter na over wat hij moest doen. Tijdens de middagpauze zou hij de sprong wagen...

Dit is een klap in het gezicht: _____

Daar kan ik met mijn pet niet bij: _____

Je hart bij iemand uitstorten: _____

Sinds jaar en dag: _____

De sprong wagen: _____

Kies twee uitdrukkingen uit en gebruik ze in een nieuwe situatie.

1. _____

2. _____
